

VERKSAMHETSPLAN 2018

Östra Sveriges Luftvårdsförbund

Box 38145

100 64 Stockholm

Besöksadress: "Fatburen", Södermalmsallén 36, 5 tr.

Kontakt: förbundssekreterare Frida Eik Kvarnström

tel 08-5800 2101

e-post: frida.eik-kvarnstrom@oslvf.se

www.oslvf.se

Inledning

Förbundet har bildats för att bidra till en förbättrad luftkvalitet inom dess geografiska utbredning. Det förutsätter att de åtgärder som vidtas för att uppnå förbättrad luftkvalitet vilar på en faktabaserad grund.

Förbundet ska så långt som möjligt, till skälig kostnad, tillhandahålla underlag till sina medlemmar samt andra aktörer som påverkar luftens kvalitet samt att med information påverka olika aktörer i en positiv riktning.

Östra Sveriges Luftvårdsförbund övervakar luftens kvalitet och kan beräkna miljökonsekvenser av nya vägar, industriableteringar och ny bebyggelse

Genom samverkan i Luftvårdsförbundet kan de fyra länens kommuner, landsting och andra aktörer skapa sig en bra bild av luftens kvalitet och hur föroreningarnas halter påverkas av olika beslut. Det är inte praktiskt eller ekonomiskt möjligt för varje kommun att hålla sig med den kompetens eller ha de resurser som fordras för att bygga upp en egen organisation som mäter, övervakar och beräknar luftens kvalitet och exponering. Östra Sveriges Luftvårdsförbund samlar krafterna för en effektiv övervakning av luftkvaliteten i Södermanlands, Stockholm, Uppsala och Gävleborgs län.

Utsläpp, mätningar och modeller

Det konkreta arbetet med luftvård och övervakning av luftens kvalitet består huvudsakligen av tre delar:

- inventeringar av utsläppskällor
- mätningar av luftkvalitet och meteorologi
- modeller för spridning och nedfall av luftföroreningar

Kartläggningen av utsläpp av luftföroreningar och insamlandet av informationen i utsläppsdatabaser är grunden i arbetet. Ju mer detaljerad och omfattande information som finns om källorna och deras utsläpp, desto bättre och mer riktat kan olika åtgärder prioriteras och genomföras. Att kontinuerligt mäta meteorologi och halter av föroreningar ger en bild av spridningsförhållanden och luftens status och kvalitet. Det är också viktigt att kontinuerligt mäta import av luftburna föroreningar till regionen för att veta hur lokala utsläpp samverkar med nationella och internationella föroreningar. Med meteorologi och utsläpp som indata till olika modeller kan spridningen av olika luftföroreningar beräknas och i nästa led exponeringen för människor och miljö.

Årsmöte

Årsmötet sammanträder 1 gång/år före april månads utgång. Extra årsmöte kan sammankallas av styrelsen om behov föreligger.

Årsmötet 2018 kommer att hållas 19 april kl. 10.00.

Kansliet ansvarar för att kallelse och handlingar utsänds i tid och i enlighet med stadgarna till medlemmarnas valda årsmötesombud samt till styrelse och beredningsgrupp.

Vid årsmötet hålls ett föredrag av inbjuden föreläsare.

www.oslvf.se/verksamhet/arsstamma

Styrelse

För år 2018 planeras fyra ordinarie styrelsemöten, två under våren och två under hösten. Extra styrelsemöten kan läggas in vid behov.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets styrelsemöten samt mötesprotokoll.

www.oslvf.se/verksamhet/styrelse/

Presidium

Presidiet (ordförande, vice ordförande och förbundssekreterare) träffas c:a en vecka före varje styrelsemöte samt efter behov. Då

kanslifunktionen är gemensam för luftvårdsförbundet och Svealands kustvattenvårdsförbund samordnas de båda förbundens presidier för hantering av förbundsadministrativa frågor.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets presidie möten.

Beredningsgrupp

Beredningsgruppens håller möten cirka tre veckor före förbundets styrelsemöten samt därutöver efter behov under året. Gruppens funktion är att bereda ärenden inför styrelsens möten samt att vara idégenerator till förbundets verksamhet.

Kansliet ansvarar för utskick av kallelse och dagordning till förbundets beredningsgruppsmöten samt protokoll.

www.oslvf.se/verksamhet/beredningsgrupp

Kontaktombud

Förbundets har minst ett kontaktombud hos varje medlemsorganisation.

Som förbundets kontaktombud ansvarar man för uppdateringar av förbundets emissionsdatabas, samt att inom den egna organisationen föra vidare information om förbundets verksamhet och aktuella luftvårdsfrågor. Kontaktombuden lyfter även medlemsorganisationernas behov och önskemål på förbundets verksamhet.

Under år 2018 ska sedvanlig planering göras för att hålla två möten med kontaktombuden. Dessa möten har karaktären av halvdagsseminarium där inbjudna gästföreläsare i utbildningssyfte presenterar aktuella luftvårdsfrågor, informerar om pågående verksamhet inom förbundet, och lämnar utrymme för diskussioner kring för medlemmarna angelägna luftvårdsfrågor.

Planerade föreläsare för kontaktombudsträff 2018 är Boel Lövenheim från SLB-analys som redogör för rapporten om befolkningsexponeringen av utsläpp i medlemskommunerna. Antonis Antonios Georgelis, Miljötoxikolog och Docent, Enhetschef Miljömedicinska enheten presenterar senaste miljöhälsorapporten och hälsoaspekter kopplade till utsläppen.

Till kontaktombudsmöten kallas även styrelse och beredningsgrupp. Kansliet ansvarar för kontaktombudsmötenas program, inbjudan och dokumentation, samt att hålla förteckningen över ombud uppdaterad på bl a förbundets hemsida. www.oslvf.se/verksamhet/kontaktombud

Sammanträdes tider år 2018

Års möte

19 april	10.00	Usine konferens
----------	-------	-----------------

Styrelse

8 februari	10.15
------------	-------

15 mars	10.15
---------	-------

13 september	10.15
--------------	-------

22 november	10.15
-------------	-------

Presidiet

30 januari	09.15
------------	-------

6 mars	09.15
--------	-------

7 september	09.15
-------------	-------

15 november	09.15
-------------	-------

Beredningsgrupp

18 januari	13.15
------------	-------

27 februari	13.15
-------------	-------

23 augusti	13.15
------------	-------

1 november	13.15
------------	-------

Kontaktombuds träff

19 mars	13.15
---------	-------

Hösten 2018

Medlemskontakter

Kansliet kommer fortlöpande informera medlemmarna om vad som händer i förbundet. Under 2018 ska information till kontaktombuden och deras uppgift och möjlighet som kontaktombud prioriteras.

Kontaktombuden hos medlemmarna ska vara väl informerade om förbundet och hur de kan dra nytta av detta, men även att vi som förbund behöver dem som en kanal för att nå ut med kunskap.

Ett nyhetsbrev kommer regelbundet att ges ut med ambitionen om 1-3 gånger per år med aktuella händelser inom luftmiljöövervakningsområdet och om förbundets aktiviteter.

Luftvårdsförbundets hemsidor är i övrigt medlemmarnas huvudsakliga informationskanal. Förbundet har en egen hemsida, www.oslvf.se, med förbundsadministrativ information. Mät- och modelldata redovisas på www.slb.nu/lvf. Även andra informationsinsatser kan förekomma.

Verksamhet

Basprogram

I basprogram ingår mätningar, drift av mätstationer, realtidsrapportering av mätdata via internet, underhåll av mätdatabaser och emissionsdatabaser, kvalitetskontroller av data samt systemadministration (licensavgifter, support, utveckling mm).

Av tabellen nedan framgår vid vilka mätstationer i luftvårdsförbundets system som olika luftföroreningar kommer att mätas. Dessa mätningar fyller en viktig funktion för hela regionen eftersom de bl.a. mäter importen av luftföroreningar till regionen och anger de bakgrundshalter till vilka de lokala haltbidragen adderas.

Bakgrundsstationer	NO _x	NO ₂	SO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	PM _{0.1}	Sot	O ₃
<u>Urban bakgrund</u>								
Torkel Knutsson ²	X	X	X	X	X	X	X	X
Eskilstuna	X	X		X				
Uppsala	X	X		X	X			
Kanan (SLB-analys)		X						
<u>Regional bakgrund</u>								
Norr Malma ¹	X	X		X	X			X

¹⁾ även meteorologiska mätningar

Nedan anges de meteorologiska mätstationer som genererar mätdata för modellberäkningar och som ingår i luftvårdsförbundets regionala system.

Meteorologistationer	Mast (m)	Hor. Vind	Vert. vind	Vindriktning	Abs. Temp	Diff. Temp	Nederbörd	Rel. fukt.	Glob. stråln
Marsta, Uppsala	30	X	X	X	X	X	X	X	X
Norr Malma, Norrtälje	24	X	X	X	X	X	X	X	X
Högdalen, Stockholm	50	X	X	X	X	X	X	X	X
Eskilstuna	10	X	X	X	X	X			X

Nedan anges dessutom lokala mätstationer som november år 2017 drivs av SLB- och som är viktiga referensstationer till luftvårdsförbundets regionala mätprogram.

Lokala och nationella stationer	NO _x	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	Antal Partiklar	Sot	CO	O ₃
Lokala stationer								
<u>Stockholm</u>								

Hornsgatan	X	X	X	X	X	X	X	X
Sveavägen	X	X	X	X			X	
S:t Eriks gatan	X	X	X					
Folkungagatan	X	X	X	X				
<u>Trafikverket</u>								
E4, Essingeleden	X	X	X	X		X		
E4, Skonertvägen	X	X	X					
<u>Uppsala</u>								
Kungsgatan	X	X	X	X				
<u>Södertälje</u>								
Turingegatan			X					
Birkakorset			X					
<u>Sollentuna</u>								
E4, Häggvik			X	X	X			
Edsberg-Danderyds vägen			X	X				
Eriksbergsskolan			X	X	X			
Ekmans väg			X	X	X			
<u>Botkyrka</u>								
E4, Alby	X	X						
<u>Gävle</u>								
<u>Södra Kungsgatan</u>	X		X					

Samverkan genom regionala och lokala mätprogram medför att antalet mätsstationer uppfyller minimikraven om antalet provtagningsplatser som ska finnas inom ett samverkansområde med ca 3 miljoner invånare enligt 12 § NFS 2016:9

Emissionsdatabaser

För verksamhetsområdet finns en emissionsdatabas som omfattar 50 kommuner. SLB-analys har utarbetade rutiner för uppdatering av den regionala emissionsdatabasen.

SLB-analys ansvarar för strukturen och kvaliteten i emissionsdatabasen och uppdaterar alla underordnade databaser innehållande emissionsfaktorer och tidsprofiler. Detta sker rent praktiskt en gång per år men SLB-analys arbetar kontinuerligt med att utvärdera och förbättra emissionsfaktorer. Målsättningen är alltid öka kvaliteten och detaljeringsgraden i emissionsdatabasen.

Kommunernas och Länsstyrelsernas uppdatering och genomgång av emissionsdatabasen sker under hösten. Förbundets kontaktombud medlemmarna sköter inmatning av emissionsdata. Efter uppdateringsperioden genomför SLB-analys kvalitetskontroller för att säkerställa kvaliteten på de data som lagts in av förbundets medlemmar.

Modeller

I huvudsak används olika typer av spridningsmodeller som alla ingår i SMHI's system Internet Airviro och Simair.

SMHI-Airviro vindmodell

Luftföroreningar påverkas av olika meteorologiska processer. Vindar transporterar föroreningar, turbulensen blandar och späder dem. Airviro använder en vindfältsmodell baserad på Danard (1977) för att beräkna de vindfält som används av spridningsmodellerna.

SMHI-Airviro gaussmodell

Gaussmodellen används för att beräkna halter av föroreningar ovan mark (öppet landskap) eller tak (bebyggelse). Beräkningshöjden är satt till 2 m som standardvärde, men användaren kan specificera andra värden. Spridningen från varje enskild källa beskrivs i modellen med hjälp av en Gaussisk plymmodell.

SMHI-Airviro OSPM

I tätbebyggda områden beskriver gaussmodellen halter av luftföroreningar i taknivå. För att beräkna halten nere i gaturum kompletteras därför gauss-beräkningarna med beräkningar med gaturumsmodeller.

Bebyggelsefaktorn, dvs. om gaturummet är slutet samt dess dimensioner, spelar stor roll för gatuventilationen och därmed för haltnivåerna. SMHI Airviro OSPM används för att beräkna luftföroreningshalter och dess fördelning i gaturum både för enkelsidig och dubbelsidig bebyggelse. Airviro OSPM implementerades i systemet år 2014 och har testats under våren år 2015. Airviro Gauss och Airviro OSPM utgör tillsammans en motsvarighet till SMHI Simair OSPM-modell. Det är en klar fördel att modellerna ligger inom samma system då det effektiviserar framtagande av beräkningsresultat.

CFD-modeller (CFD=Computational Fluid Dynamics) är avancerade modellverktyg som kan användas för att beräkna luftföroreningshalter i miljöer med komplicerad geometri som t.ex. stadsbebyggelse, vägbroar eller tunnelymningar. CFD-beräkningar används som ett komplement till mer traditionella modellberäkningar såsom t.ex. gaussmodeller. CFD-modellering utförs av SLB-analys med modellen MIS KAM.

I alla spridningsmodeller baseras beräkningarna på meteorologiska data som genererats av en diagnostisk vindmodell. Indata till vindmodellen är meteorologiska mätningar i ett antal punkter. Den gaussiska modellen används främst för scenarioberäkningar i samband med miljö- och hälsokonsekvensutredningar av olika slag. Beräkningarna med modeller valideras löpande mot uppmätta data. Den största osäkerheten utgörs ofta av kvaliteten på indata, främst emissionsdata.

Tilläggsprogram

Styrelsen har beslutat att 2018 genomförs två tilläggsprogram:

- Mätningar av partiklar (PM10) och kväveoxider i urban bakgrund i Eskilstuna
- Mätningar av bens(a)pyren i Nyköping

Mätningar i Eskilstuna utförs för att skapa ett bättre mätunderlag för validering av modellberäkningar. Mätningar av bens(a)pyren syftar till att kontrollera om miljökvalitetsnormen uppfylls i område med mycket vedeldning.

Nya medlemmar

Ett nyhetsbrev kommer regelbundet att ges ut med ambitionen om 1-3 gånger per år med aktuella händelser inom luftmiljöövervakningsområdet och om förbundets aktiviteter. Ljusdals kommun som kom med som nya medlemmar under 2017 ska integreras i förbundet.

Kommunikation

En kommunikationsplan kommer att arbetas fram tillsammans med beredningsgruppen. Syftet är att hitta en genomarbetad linje och strategisk plan att arbeta utifrån när förbundet ska kommunicera sin fråga.

Informationsinsatser

Förbundet kommer närvara vid temadagar så som Trafikveckan för att sprida kännedom om förbundet och den kunskap som är inhämtad.

Samarbete med andra miljöövervakningsförbund

Genom att det gemensamma kansliet med Svealands kustvattenvårdsförbund har de två förbunden ett naturligt nära samarbete.

Därutöver är det önskvärt att utveckla samarbetet med andra Svenska regionala miljöövervakningsförbund om det kan leda till samverkan och nyttjande av varandras resurser för gemensamma ändamål. Även under 2018 kommer förbundet medverka vid de möten Naturvårdsverket och t ex SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) arrangerar för kommuner och regioner.

Hemsidor

Förbundets webbsajt www.oslvf.se kommer under året vidareutvecklas och förfinas i samverkan med och efter synpunkter från medlemmarna.

Luftvårdsdag 2018

En luftvårdsdag planeras under höst/vinter 2018 då detta tidigare har varit ett mycket uppskattat evenemang. Det är också ett mycket bra sätt att arbeta med kommunikation av förbundets kärnfråga.